

Představili jsme nové vydání revue Paměť a dějiny naživo

5.6.2026 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

(4. 6. 2026) - Se zájmem veřejnosti se setkal představení nového čísla revue Paměť a dějiny, které se konalo v úterý 2. června se na půdě Ústavu pro studium totalitních režimů. V diskusním panelu představila obsah aktuálního vydání trojice jeho autorů - Pavla Plachá, která je zároveň garantkou čísla, Jan Vajskebr a Jan Dvořák, všichni historikové ÚSTR. Společně přiblížili méně známé a často opomíjené skupiny obětí nacistické perzekuce, jimž je první letošní číslo revue především věnováno, a nové poznatky o obětech sovětské okupační moci.

Další letošní číslo revue, kterou vydává Ústav pro studium totalitních režimů, se zaměřuje na osudy lidí stojících dlouho mimo hlavní proud historického zájmu. Autoři jednotlivých studií představují nové poznatky, dosud nepublikované fotografie i archivní dokumenty a ukazují, jak pestrá a mnohvrstevnatá byla realita života v období nacistické okupace.

„Články ukazují, jak pružně nacistická moc rozšiřovala okruh těch, které označovala za nežádoucí.“

Hlavní tematický blok je věnován tzv. asociálům a tzv. zločincům – lidem, kteří se stali terčem nacistické perzekuce často jen kvůli své sociální situaci, způsobu života nebo proto, že nezapadali do představ režimu o „ideální“ společnosti. Články ukazují, jak pružně nacistická moc rozšiřovala okruh těch, které označovala za nežádoucí, a jak hluboké důsledky tato politika měla. V tomto kontextu otevírá číslo také nové téma nacistického postupu vůči prostituci v Protektorátu Čechy a Morava. Studie odhaluje, jak byly ženy prostřednictvím přísných pravidel a administrativních opatření integrovány do organizace německé armády a jak tvrdě režim postupoval proti těm, které se odmítly podřídit.

Pozornost si zaslouží i příběh ženy známé pod jménem Hančí Baarová – spisovatelky, recidivistky, kolaborantky i odbojářky. Její neobyčejný život ukazuje, že právě zdánlivě okrajové osudy mohou často barvitě vypovídat o své době. Studie o pyrotechnikovi Miloši Jaškovi pak otevírá otázku, kde v podmínkách okupace vedla hranice mezi odbojem a kolaborací. Na konkrétním lidském příběhu ukazuje, že rozhodování lidí vystavených válečné realitě a každodennímu tlaku bývalo mnohem složitější, než jak je často vnímáme s odstupem času.

Číslo doplňují studie o protiříšských postojích protektorátní mládeže, o německém ovládnutí pozemkového fondu či o osudech československých občanů, kteří se během války dostali do soukolí sovětských represí. Čtenáři se seznámí například s příběhem československého honorárního konzula na Volyni Vladimíra Svárovského nebo žen z Podkarpatské Rusi, které prošly gulagem a následně vstoupily do československých vojenských jednotek v Sovětském svazu.

Nové vydání revue *Paměť a dějiny* 1/2026 tak nabízí mnohvrstevnatý pohled na druhou světovou válku a období okupace – od každodennosti přes mechanismy moci až po osobní příběhy lidí, jejichž osudy byly po dlouhá desetiletí opomíjeny.

AUTOR: PETRA JUNGWIRTHOVÁ

FOTO: **BARBORA ČAŇOVÁ**

<https://www.ustrcr.cz/predstavili-jsme-nove-vydani-pamet-a-dejiny-nazivo>